

ORIENTERENDE NOTAT OM EU'S EKSTERNE TERRORBEKÆMPELSESTRATEGIER

EU's overordnede terrorbekæmpelsesstrategi fra 2005 definerer Unionens strategiske forpligtelse til "at bekæmpe terrorisme globalt med respekt for menneskerettighederne og at gøre Europa sikrere, så dets borgere kan leve i et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed." Strategien omfatter fire søjler, der ligeledes er bærende elementer i samarbejdet med tredjelande, herunder i forbindelse med kapacitetsopbygning:

- i. Forebygge, der sigter på at bekæmpe radikaliserings og rekruttering af terrorister.
- ii. Beskytte mål for terrorangreb ved at gøre dem mindre sårbare og begrænse følgerne af angreb.
- iii. Forfølge terroristerne over grænserne samtidig med, at menneskerettighederne og folkeretten respekteres samt imødegå finansieringen af terrorisme.
- iv. Reagere når et terrorangreb finder sted, herunder opbygge kapacitet til at håndtere situationen umiddelbart efter samt opfylde ofrenes behov.

I lyset af, at medlemsstaterne har det primære ansvar for at bekæmpe terrorisme fremhæver strategien, at EU bl.a. tilføjer merværdi gennem fremme af internationalt partnerskab med især FN, andre internationale organisationer og de vigtigste tredjelande ved bl.a. at opbygge kapacitet og styrke samarbejdet om bekæmpelse af terrorisme. Strategien fremhæver, at eftersom den internationale terrortrussel berører og har rødder i mange dele af verden uden for EU's grænser er det af vital betydning at samarbejde med og yde bistand til prioriterede tredjelande – bl.a. i Nordafrika, Mellemøsten og Sydøstasien. Endelig er konfliktløsning og fremme af god regeringsførelse og demokrati væsentlige elementer i strategien, som led i dialogen og alliancer mellem kulturer, trosretninger og civilisationer, med det formål at imødegå de faktorer, der danner grobund for radikaliserings.

Siden 2005 er EU-arbejdet mundet ud i en række geografiske strategier og handlingsplaner, der former EU's bidrag til internationale indsatser med at forebygge og bekæmpe terrorisme.

Udenrigsrådet godkendte senest i oktober 2014 en terrorbekæmpelsesstrategi for Syrien og Irak med særlig fokus på udenlandske krigere. Strategien udgør en langsigtet ramme for at begrænse truslen mod Europa og europæiske interesser samt mod den regionale stabilitet. Den skal også bidrage til strategisk overvindelse af ISIL og andre grupperinger inkl. den voldelige ideologi, de repræsenterer. De konkrete indsatser, som der med strategien lægges op til, er grupperet jf. ovenstående fire søjler i EU's generelle tilgang til terrorbekæmpelse. Strategien skal ses som et element i EU's udenrigs- og sikkerhedspolitiske tilgang til krisen i Syrien og Irak som defineret i EU's nye regionale strategi for Syrien, Irak og ISIL, der formelt skal vedtages i forbindelse med mødet i Udenrigsrådet den 16. marts 2015.

Handlingsplanen for terrorbekæmpelse på Afrikas Horn og i Yemen udarbejdet i 2012 på initiativ af det danske EU-formandskab fokuserer på at fremme respekt for retsstatsprincipper og menneskerettigheder på såvel nationalt som regionalt niveau, styrke samarbejde blandt retshåndhævende myndigheder, øge modstandskraften mod voldelig ekstremisme samt forstærke indsatsen mod hvidvask og terrorfinansiering.

Terrorbekæmpelses- og sikkerhedsstrategien for Pakistan ligeledes udarbejdet i 2012 under det danske EU-formandskab med tilhørende handlingsplaner fremhæver behovet for en langsigtet, bredspektret tilgang til imødegåelse af terrortruslen gennem fremme af retsstatsprincipper hos civile, retshåndhavende myndigheder og i retssektoen samt styrkede indsatser til forebyggelse af voldelig ekstremisme. De konkrete aktiviteter udmøntes i regi af to handlingsplaner fokuseret på hhv. kapacitetsopbygning hos retshåndhavende myndigheder og fremme af retsstatsprincipper samt opbygning af modstandskraft overfor voldelig ekstremisme.

Strategien for sikkerhed og udvikling i Sahel udarbejdet i 2011 er den første EU-strategi, der sam-tænker sikkerhed og udvikling. Strategien identificerer fire indbyrdes forbundne indsatsområder, herunder retssikkerhed og styrkelse af relevante myndigheders kapaciteter til at bekæmpe terrorisme samt imødegåelse og forebyggelse af voldelig ekstremisme og radikaliserings med fokus på bl.a. opbygning af modstandskraft.

EU's center for efterretningsanalyse (Intelligence Analysis Centre, INTCEN) bidrager tværgående med analyser, der informerer generel politikudvikling samt prioritering af EU's indsatser mens anti-terrorkoordinatoren, Gilles de Kerchove, der blev udnævnt den 19. september 2007 bl.a. har til opgave at koordinere Rådets arbejde vedrørende bekæmpelse af terrorisme samt at have overblik over de instrumenter EU råder over indenfor feltet.

Stabilitetsinstrument (Instrument for Stability, IFS) oprettet i 2007 og dets efterfølger oprettet i 2014 (Instrument contributing to Stability and Peace, IcSP) udgør et centralt redskab til udmøntning af ovennævnte strategier og handlingsplaner, herunder i form af støtte til kapacitetsopbygningsindsatser i tredjelande. De konkrete indsatser finansieret af stabilitetsinstrument indenfor terrorbekæmpelse fokuserer på kapacitetsopbygning af retshåndhavende og retlige myndigheder, imødegåelse af voldelig ekstremisme samt imødegåelse af terrorfinansiering. Den finansielle ramme for denne del af stabilitetsinstrumentet er i perioden 2014-2017 på ca. 71,5 mio. euro. Eftersom EU ikke selv på alle områder råder over den fornødne ekspertise indenfor området benytter EU-Kommissionen sig af medlemsstaternes nationale eksperter til at gennemføre analyser og vurderinger af partnerlandenes behov, definere prioriteter og programmere fremtidige EU-indsatser finansieret af Stabilitetsinstrumentet. Danmark har siden 2009 bistået Kommissionen i dette arbejde med formulering af fem EU-programmer i Sydasiens, på Afrikas Horn inkl. Yemen samt et kommende EU-program i Mellemøsten og Nordafrika.

I tillæg til ovenstående indgår terrorbekæmpelse endvidere i EU's politiske dialoger med en række tredjelande. Indsatser under EU's udviklingssamarbejde er især rettet mod fremme af demokrati, menneskerettigheder, grøn vækst, handel og beskæftigelse. Herved investerer EU i at skabe bedre levevilkår og bedre muligheder for befolkningerne i de pågældende lande, og udviklingssamarbejdet bidrager derved til en mere stabil udvikling i disse lande.

Martin Lidegaard